

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díj:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szociemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tárnoki — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Égész évre	4 forint	—	—
Félévre	2 „	—	—
Negyedévre	1 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	—

Reflexiók kat. iskoláink mai helyzetéről.

Előttem fekszik az erdélyi püspök úr gr. Majláth ő méltóságának egyházmegyéje papságához intézett legújabb körlevele.

Az új iskolai év kezdetén, vajjon végezhetett volna-e fontosabb feladatot, mint azt, hogy néhány útbaigazítással szolgáljon azoknak, kikre a nemzet jövő reményeinek oktatása és nevelése hárul, a tanároknak és tanítóknak? Nehéz körülmények között élünk. A politikai viszonyoknak az egyházra nézve kedvezőtlen alakulása folytán, az állambatalom önkényes befolyást akar gyakorolni mindenre, mi az egyházzal összefügg. Így első sorban az iskolákat igyekszik hatalmába ejteni, hogy azokban saját céljának megfelelő nemzedéket neveljen. S ezen nevelési rendszert, mely az egyház jövőjét oly nagyon veszélyezteti, ítéli el a püspök úr éleshangú, de felelős szellemtől sugallt körlevelében, bírálván a mai hűhideg, szabadkőműves szellemű korszak törekvéseit az ifjúság elvallástalanítása érdekében, egyszerűen pedig bölesen rámutat az eszközökre, melyekkel ifjúságunkat már zsenge korától kezdve egyházzal együtt felvirágoztatásának megnyerhetjük, fenntarthatjuk. Ez indít engem is arra, hogy kat. iskoláink mai helyzetéről, nevelési rendszeréről nézetemet kifejtssem, kiemelve különösen miként érvényesítse az egyház befolyását az iskolákban, s ekként biztosítsa magának az ifjúságot. Nem a felsőbb tanintézetekre terjeszkedem ki, kezdem az alapnál, az elemi iskoláknál, mint a melyek az egyháznak kiegészítő részét képezik.

Üdvözítőnk eme szavai: „vérüket egykor a te kezeidből veszem számon,“ kire vonatkozhatnának másra, mint az ifjúság nevelőire, tanítóira. Üssük fel az egyháztörténelem lapjait, s mindenütt a tanítást és a nevelést az egyházzal kapcsolatban talál-

juk. Ott vannak az első iskolák, a plébániai, a káptalani iskolák, melyekben a lelkész vagy a káptalani tagjainak egyházsabta köteletségéhez tartozott az ifjúság tanítása, nevelése. Századokon át gyakorolja az egyház eme jogát és köteletségét, s vajjon kivonhatná-e magát most alóla? most, midőn korunk szellemét jellemzi a hűhidegség, közönyösség mindaz iránt, a mi Istent s a vallást illeti; ez ama lelki üdvöt veszélyeztető mótely, melyben a félkeresztények igen nagy száma betegesen sanyalódik; vajjon szorítható-e az egyház befolyása most egyedül a vallástani tanításra az iskolákban; nem kell-e arra is figyelnie, hogy semmi az életben a vallás igazságaival és a keresztény ember kötelemével ellenkezésbe ne jöjjön? Az egyház kötelessége, gyermekeinek lelki üdvé tekintetéből minden rendelkezésére álló eszközzel oda hatni, hogy a gyermekek az előirt hasznos és szükséges ismeretekben jól és célhozvetőleg képezteszenek. A kat. iskola ezenkívül nemesak tanító, de nevelőintézet is, miként vehetőek első sorban mi egyházi férfiak közönyösen, mily ismeretekben képeztetnek a gyermekek, és hogyan? Menyivel több panasz van a vallási és erkölcsi súlydecsről, annál nagyobb gonddal kell az ifjúság nevelésére felügyelnünk, hogy nevedjenek a hitben, s átvigyük azt az életbe is. És minél többet beszélnek és írnak napjainkban egyetemes népnevelésről, annál inkább vegye szívére első sorban a lelkész a népiskolát, fejleszse azt, s emelje erejéhez képest.

Szomorúan kell sok helyütt tapasztalni annak káros hatását, ha a lelkészek semmibe sem veszik azon állást, mely számukra az iskolában és nevelésben biztoítatik. Igaz a divatos tanítók nagyra-vágyása feleslegesnek tartja népiskoláinkban a plébános működését; az egyháziakat a hátramaradás, az iskola mestereket a haladás férfainak nevezik, mintha az egyház és iskola két egymásra tüzelő

tábor lenne. Innét a tábori jelszó: „az iskola elkülönítendő az egyháztól”. S mit értenek liberálisaink e hangzatos jelszó alatt? Azt, hogy ki kell ragadni az egyháziak kezéből minden felügyeletet és kormányzást a népiskolákban, és a szájuk ize szerinti világiak bötes gondjaira bízni. De mi célja a ker. népiskolának? Kétségkívül az ifjúság szívébe oltani a lelki és társadalmi kiképzés alapelemeit, s azonkívül a mindenuoldalú nevelés áldásaiban részesíteni azt. Az iskola szent feladata emberré és keresztényvé képezni az ifjú nemzedéket; az elsőre köteles az állam, a másodikra az egyház. Az egyháznak tehát ép úgy mint az államnak, egyenlő joga van az iskolához, mely jogából hajszálnyi sem engedhet. A ki más szempontból akarja azt felfogni, az két középpontot keres a körben. A meddig a vallásoktatás helyét talál az iskolában, mindaddig az ügyvezetett „iskola elkülönítése az egyháztól” elvről szó sem lehet.

Az egész iskolareform tehát szoros összefüggésben áll a divatos világnézet keresztényellenes törekvéseivel. És e mozgalom főtámasza a durva materialismus s a sima rationalismus. Ha az iskola elszakad az egyháztól, mint ezt napjainkban a tudományt tölesérrel merített tanítók gögje követeli, rövid idő múlva szétszakad minden vallásos kötelék. Nagyon jól tudják ezt, mert ép ezután törekednek a mozgalom kezdeményezői. Innen magyarázható meg a lázas törekvés elállamosítani felekezeti iskoláinkat. Nem-e hangoztatják ezt sokszor tanítógyüleléseink is?

Sajátságos! A papság legnagyobb részt, de kivált napjainkban Magyarországon az államhatalom igazában nyög, megtámadva, meggyalázva a szabadsajtó által. — Mindenütt siralmas állapotban sinlik mégis mindenütt hierarchiai gyámkodásról s a jezuitismus borzadalmas titkos hatalmáról fecsegnek. Míg a tulajdonképi hatalom egészen az egyház elleneinek kezében, markaiban van. Ha valaha gyakorolt is nyomást az egyház, mindenkor az isteni parancsok megtartása lebegett szemei előtt. Ellenben a mai liberalismus világszerte a legnagyobb zsarnokságot üzi istentelen elvei nevében. Az iskolából mindent a mi felekezeti, így a feszületet is el akarnák távolítani. Hová fog ez azonban vezetni, ha a kis világpolgár saját akaratánál nem ismer egyéb törvényt? Isten parancsait babonának, a lelkiismeret hangját pedig vénasszony félelemnek tartja? Hová, ha a felekezetenküli tanító a természetantant Vogt és Moleschott, a hittant pedig Bauer Bruno és Feuerbach szerint fogja előadni? Képzelnünk csak egy egész népet a hitetlenség iskolájában felnevelve, mily borzasztó örvény tárul fel szemeink előtt! Nem

egyéb ez, mint tömeges elszakadás a hittól, mely már a gyermeknél veszi kezdetét. Es ezt nevezik haladásnak, ezt civilizációnak? Franciaországban ezt már megpróbálták, gondoljunk csak a mult század végére, talán a tragikus példát akarjuk utánozni? Kívánhatja ezt az iskolának jól felfogott érdeke? Ily értelmi tanító minden alkalmat fel fog használni pl. a bibliai történet előadásánál, a természetannál s rajzuál, de sőt még a számtani feladványoknál is, hogy nevétségessé tegye a gyermekek előtt szüleik vallását, s hogy lerontsa, a mit a lelkipásztor heti pár órája alatt roppant fáradsággal épített. Nem fogja-e az ily mindentudó, szánuakozó gúnnyal lenézni a plébánost, a rideg dogmaticust önmagát pedig a község egyetlen bölesének tartván, nem fogja-e a koresmában áltudománya egész tárházát kiöntenni a bámuló tudatlan falusi nép előtt? Nem fogja-e nyilvános istentiszteletnél a felvilágosultat játszani? Vagy talán nem így van?

Nincs szükségünk Pestalozzikra és Hegelekre, nekünk becsületes szellemtől áthatott férfiak kellenek, akik hivatással és elég ügyességgel bírnak arra, hogy a gyermekek szívébe plántálják a tudós első elemeit s velök azokat a mennyire hatáskörük és képzettségük terjed, megértessék, belőlük vallásos, erkölcsös embereket neveljenek. A pártot nem ismerő világ és egyháztörténelem bizonyítja, hogy a népiszkola az egyház alapította s már működött és virágzott annak üdvözö vezetőse alatt, mielőtt az állam öntudatára ébredt volna azon kötelmének, hogy a népiskolát emelnie, támogatnia és működésébe befolytania kell. Most azonban miután az állam az iskolát illető szorgoskodásban osztozik az egyházzal, egyesülve kell jólleért működnie.

Működjenek tehát karöltve egy nemes fontos cél elérésében, az ifjúságnak az államot illetőleg derék polgárok, az egyházat illetőleg hitű tagoknak kiképzésében. Neveljék különösen a hitben, mert ez azon egyedüli kincs, melynek hiányért mi sem pótolja. Hit nélkül nincs honszeretet, nincs engedelmesség, nincs hűség, igazság, nincs fejedelem és erény. A hit az, mi az embert életviszonyai közt százszeres kötelességei pontos teljesítésére inti, szükséges tehát, hogy az élő hit lángerejétől hevüljön minden polgár lelke, ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha már a zsenge itjú keblébe esepetgetjük a vallás magasztos érzelmeit. Ezek jelölik ki majdan azon irányt is, melyen áldásos eredményeket tüntethet fel minden polgár a társadalom felvirágoztatására.

Ucsnay István,
okl. hittanár.

Tarlózás

a belső-szolnoki esperesi kerület történetéből.

Összeszedegéri: *Kovács György*.

Bevezetés.

Midőn jelen Tarlózásom összegyűjtéséhez hozzáfogok, jónak látom előrebocsátani a következőket:

Mint „A bányavidéki esperesi kerület plebániáinak története“ című művem bevezető soraiban is felemlítém: azon régi óhajtasunkat, hogy az erdélyi püspöki megye teljesebb és részletesebb történelmet bírassuk, csak akkor juttathatjuk a megvalósulás, a megtestesülés felé: ha mindenekelőtt összetarlózzuk azon alkotó elemeket, melyek egy nagyobb alkotmánynak felépítésére szükségesek, vagyis ba legalább az egyes esperesi kerületek, illetve plebániáik adatait bírjuk. Míg ez meg nem történt; míg a részeket a nagy műhöz össze sem szedegettük: eredménytelen minden fáradozás.

Mész, kövek, fa, vas egyéb anyagok kellenek előbb s csak azután építhetjük fel a házat.

A belső-szolnoki esperesi kerület történeti Tarlózásában is a nagy és mindnyájunk által óhajtott mű létesítéséhez — Erdély róm. kat. egyháztörténelmében — ily meszet köveket, téglákat, szóval részeket kívánok nyújtani, midőn esperesi kerületünk és plebániáira vonatkozó történelmi adatokat igyekszem összejegyezgetni több jóakarattal, mint a siker biztató reményével. Epen ezért kérem is t. olvasóima hogy nem annyira az elérendő eredményeket, mint inkább azon jóindulatu törekvést kísérjék kegyes figyelemükkel, hogy t. i. inkább csak fuvarosa óhajtok lenni azon anyagoknak, melyek ezen esperesi kerületben gyenge akaratom mellett részletesebb tartalmu egyházmegyei történelmünk alkotandó nagy épületéhez feltalálhatók és összejegyezhetők.

Tehát csupán adatgyűjtő, adatljelző — és nem egyéb akarok lenni, ugy azonban, hogy hol lehetséges az adatokat akként szeretném feldolgozni, hogy előadásom a történelmi események bizonyos folyékonyasága és következetességével bírva: ne szakadozott, hanem egymásból folyó és kronologikus legyen. Hol az összefüggéstől léncszemek kiestek: csak itt lesznek kénytelen darabos- és szakadozott-ságot árulni el.

Ily intenció mellett az esperesi kerületre vetendő egy általános áttekintésen kívül szólni fogok minden egyes plebániáról és minden egyes plebánia azon ügyei és viszonyairól, melyeket és milyeneket megtalálható adataim elem tárnak, és ugy, hogy elem tárják a plebániák, zárdák, kegyhelyek stb. eredetét, papjait, a vagyoni állást, pátronátust, erkölcsi és vallási életét, viszontagságait az idők viharai között, könyv- s levéltárát stb.

Ime ily mezőkön, ily talajon állva, fogom keresni épületanyagomat.

A jó Isten segítsen engem!

I.

Az esperességről általában.

Mint ismeretes, Külső-, Közép- és Belső-Szolnok megyék régen egy osztatlan egésznek képeztek Szolnokmegye elnevezés alatt. E nagy megye, t. i. „Szolnok, mely a XII. század második felében tűnedezik fel, magában foglalta a Közép-Szamos vékony szalagját s keletfelé a mai Beszterce-Naszód területébe nyult be, nyugat felé pedig a mai Szi-

lág területéből állt s a Szamos-Tisza folyásával volt összekapcsolva egy távolabb eső területtel, a Közép-Tiszával, hol ma Szolnok városát találjuk. Ez a királyi uradalom, mely ily rengeteg területen nyulék el, első alapját azon gazdasági érdeknek köszöni, melyet a szamosmenti szláv lakosok *sóbányászata* nyújtott a kincstárnak. A sószállításnak akkori egyetlen lehetséges módja, a vizeen való szállítás, természetesen a Szamos és Tisza folyókra utalta a sótermelőket, kiknek az Alföld számára piacot (lerakóhelyet) kellett találniok. E lerakóhelyre a tiszamenti Szolnok-név utal, mely szláv nyelven sóhelyet (Szolnik, Szlanik) jelent . . . A tiszai Szolnok tehát, mint a szamos-menti sóvidék lerakóhelye az a központ, mely közé a szolnoki várispánság alakulásának első szálai futnak össze. (Szolnok-Dobokai Emlék 1896. 11—12 l.)

Azonban ezen egységes Szolnokmegye az idők fejleményei folytán átalakulásoknak lett kitéve. Három tagra szakadt — Külső, közép és Belső-Szolnokra. A mi esperességünk nevét ez utóbbiról Belső-Szolnokról viseli, mi annyit jelent, hogy területiáiter régen kiterjedt mindazon helyekre, melyek a régi Belső-Szolnok területét alkoták.

Mi következik mindezekből? Az először, hogy a mi esperességünk elnevezése is (*Archidiaconatus de Zolnok, Zolnok Szolnok*) történelmi örökség a régi szláv (Szolnik Szlanik) só-rakóhelyek, jobban mondva sótermő helyeknek; „belső“ (Szolnok, Interior) jelzőjét a nagy Szolnokmegye tagokara osztott harmadik résztől a 14. században okmányilag már ismert „Belső-Szolnoktól vette, melynek területén nyult el s melynek határai voltak: a régi Doboka vármegye, Beszterce vidéke, Máramaros vármegye, Kővárvidék és Közép-Szolnok vármegye.

Általában tehát esperességünk neve (Szolnok) *sóhelyet* jelent. Es ez csakugyan könnyen érthető a név etymológiáján kívül már abból is, hogy az *Archidiaconatus de Zolnok Interior* valóban megmérhetlen terimjű sótelepeken fekszik, melyeken már a rómaiak idejében hatalmas sóbányászat történt: mint ezt a széplaki, némai, dézsi, kozárvári, monostori, bacai, rettegi, felőri, főleg a csicsó-keresztúri, alsó-ilosvaj betlenni, nagykájáni, szeszárnai, középfalvi, sómkerekí, virágos berkí, magas-marti, tóhádi stb. régi bányamaradványok igazolják. (Monographiája Deésakunának, Torma Józseftől. Kézirat a kir. sóbányahivatalnál.)

Tehát esperességünk neve et omnia et nomine megfelelő a historiko-geografikus és geologikus viszonyoknak.

Ezekután meg kell jegyeznetünk, hogy az *Archidiaconatusunk* igen régi. A „*Memoria Episcopatus et Episcoporum Transsilvaniae*“ írója a magyar kereszténység III. században a 13 magyar és székely főesperességek s 14 száz dekánuság közt az „*Archidiaconatus de Zolnok*“-ot mint létezőt felemlíti s azután elszámlálja a következő főespereseit is:

1. Miklós mestert 1300-ból.
2. Gergely mestert 1308-ból.
3. Péter mestert 1318-ból.
4. László fehérvári kis prépostot 1330—1337.
5. Miklós mestert 1346—1350.
6. Tamást 1355-től.
7. Miklós mestert 1358—1380.
8. Tisztelendő Miklóst 1385-ből.
9. Lászlót 1396-ból.

10. Dávidot 1447—1448.
11. Gergelyt egyszersmiad vikariust de Tasnád 1457.
12. János mestert 1499—1501.
13. Háportoni Forró Mátyást 1531—1533.
14. Bigki Waznedi Ambrust 1543—1553. Ezekon kívül

még megjegyezhetjük, hogy kivált Mátyás király idejében s szives pártolásából esperességünkben a bécsi egyetemen több ifjú tanult s kebeléből is számos tudós és magas egyházi állású férfival találkozunk, mint: Tamás, a Zalabázi László fiú, kecsesi születésű, veszprémi — s Kecseti Péter váci püspök (1443), Cserényi Mihály őrkanonok Gyulafehérvárt, Torma György vajda-hunyadi plébános, Szekeskeről, Gözbön János, az erdélyi püspökségi javadalmak igazgatója (1526), továbbá a Kodoriak, Fábriak mint papok s iskolaigazgatók. Utóbb Csáky Mihály gyulafehérvári őrkanonok s később kincstárnok. (Szolnok-D. megye Nevelés Története Kádár Józseftől 3. l.) — Egyes és a reformáció előtt ismert plébánosokról e mű részletes tárgyalásánál lesz szó.

Azonban esperességünkre, dacára — úgy látszik — rangos és fényes múltjának, szomorú viszonyok és események következtek be. A XVI. század vallásmozgalmai felette sem vonultak el zaj és rombolás nélkül. 1540—3 közt a deési ágoston-rendű barátok szerzettársuk Luther példáját követve meghonosítják Deésen a lutheranizmust. Ezt követte 1556-ban az ev. ref. vallás, majd hamar az unitarizmus, mely azonban 1638 év július 1-én tartott deési országgyűlésen a szombatosság ürügye és leple alatt elnyomtatva — tért engedett a nagyobb számú ev. ref. vallásnak, mely azóta erősen is tartja magát. Megjegyzendő, e felekezetek aszerint változtak, mint a világi hatalom általán Erdély- s így Belső-Szolnokban is, egyik vagy másik vallást vevé támogatása alá. (Igy beszél ezekről Kádár József A deési ev. ref. egyház Történetében.)

Deés levén Belső-Szolnoknak, mint megye és esperesi kerületnek is gócpontja, példája hatott az egész környékre is, úgy, hogy 1540—3 után s még inkább Bornemissza Pál erdélyi püspöknek 1556 évi kifizetése után lassanként az egész espereskerületünk protestánssá lett. A római katolikusok a Tormák, Kászonyiak és Kornisok mint befolyásosabb családok mellett alig maradt egy-két birmondó hive. Templom, jobban mondva, kápolna is csak egy maradt sértetlenül, mint katolikus birtok fenn: ez a Capella ad Exaltationem S. Crucis — Szentbenedeken a Kornis család birtokán. Ezután mély álmot következett.

Azonban az isteni irgalom végre könyörült. Az espereskerületben a katolicizmus Szent Ferenc fiai által a 18-ik század elején ismét felélesztetett tetszhalálából. Ezek a hős és hitvalló Lamprichok és Weinerek*) hirdetni kezdek Deésen a katolikus hitet. A mag jó talajra hull. Deésen kívül lassanként az egész esperesi kerületben fellobban a kat. hit világszaga.

Nagy titokzatosság, az isteni gondviselés esodás ténye, hatalmas közbeszólása nyilatkozik a ker. kat. hitnek újból való feléledésében. Ugyanis, a keresztény vallás Deés és vidékén, tehát az esperesi kerületben, *szervesesek* — kivált az ágostonosok — hitszegése folytán, szünt vala meg . . . És ismét csak *szervesesek*, a *ferencesek* önfeláldozó buzgósa folytán terjedt el, ut *unde mors orieatur, inde vita resur-*

geret. Egyik szerzet expialta a másik bittagadását és sacrilegiumát. Ezeknek a ker. kat. hitélet fejlesztése és izmosításában nem kis istápolói voltak a 17-ik század végén Szamosújvárra letelepült őrmények is, kik metropolisukon kívül — az esperesség egyes fontosbb helyein is lakhelyeket keresve, terjesztői és támogatói lettek a katolikusoknak. Nemkülönben az esperesség területén elvonuló bányaságok is érezhetően közbehatottak a katolikus hitélet revivificatiójára, mert a bányáknak művelése nagyobbára katolikus kincstári bányásztisztviselők vezetése alatt állván, ezek mind megannyi propagatorsai lettek a szent ügynek. Mindezeket elmondhatjuk a deési, deésaknai, láposi és kapnikai bányaságok — illetve fő- és vezető tisztviselőiről, kik mellett aztán mint dönthetetlen oszlopok állottak a Kornis, Haller, Henter, Kászonyi családok és a galgói Ráczokból a katolikus ág. (Domus historiak).

Igy lassanként a belső-szolnoki esperesség feltámadt balottaiból s kisebb-nagyobb időközökben a következő parochiákból alakult ismét össze: a szamosújvári latin és őrmény egyházból, a bálványos-váralyjai, Beszterce, esieső, keresztúri, deési, deésaknai, kapnikbányai, alsó-kapnikai, magyar-láposi, naszodi, olánlápasi, oláh-láposbányai — radnai és széki lelkészeteiből, melyekhez újabb időben járult az apagyfalvi (1866.) és vicei (1885.) Tehát összesen 17 lelkészséget számlálunk.

Ezen parochiák esperességünk gyűjtő fogalma és címe alatt jelenleg Beszterce-Naszód, Szolnok-Doboka és Szatmár megyék egyes részein — különösen a Szamosok mentén, a Láposokon, Kapnikokon és a régi Beszterce vidékén fekszenek 14080 lélekszámmal.

Kevés ugyan e szám, de mustármagnak elegendő, hogy terebélyes termőfává növekedjék.

(Folyt. köv.)

Wörishofen.

(Folytatás)

Nem utolsó előnye Wörishofennek, a vendégek közt uralgó örökös jókedv és kedélyesség. Találkozik itt az ember alakokkal a világ összes részeiből, lát ott minden nemzetet képviselve, lát könnyebb és nehezebb betegeket — de nem lát — szomorúságot és levertséget. Oly nagy a betegek bizalma a vízkúra hatásában, hogy egynek sem jut eszébe, hogy ott tartózkodása eredmény nélküli is maradhat: s eme bizalom felvillanyozza, jókedvűvé teszi őket! Az sem igen ártalmaz Wörishofen vendégeit, ha a nap fukarkodik fényével és nem adja ocsónu amaz élvezetet, hogy látbassák. Ha szép a nap, benépesülnek az erdők és a közeltekvő falvak wörishofeni vendégekkel, ha pedig esik az eső — mint a réteket a golyák — benépesítik a patakok mentét és az elárasztott tereket a kneipolók, s kifogyhatlan jókedvvel lubickolnak a bokáig vagy térdig érő vízben! Ha már az eső miatt nem áldozhatnak ama passiójuknak, hogy lawn-tennis,

*) Első hirdetői és apostolai a reformáció utáni katolicizmusnak.

vagy croquet játszassanak, úgy quadrilt táncolnak a térdig érő vízben, még pedig oly kedélyességgel, mintha a tündér fényben úszó terem sima parquetjén lejtének azt. Ha e közben megtörténik az, hogy valaki önkénytelen „Halbbad“-ot vesz, nem tesz az semmit; új rubát vált és folytatja ott a hol ép a többiek vannak! Tehát ob schön, ob Regen . . .

Aztán mondja valaki, hogy van kedélyesebb hely a boldogult Kneipp híres otthonánál — Wörishofennél. S ha még hozzá számítjuk, hogy Wörishofenben nincs fürdői saison mint más fürdőhelyeken, hanem télen-nyáron egyfórmán látogatják a vendégek, úgy tudjuk azt is, hogy jó kedv és kedélyesség állandó vendég Wörishofenben: azaz kifogyhatlan!

Meg aztán a fürdő bizottság is megragad minden alkalmat arra, hogy a vendégeket szórakoztassa, és wörishofeni tartózkodásukat minél kellemesebbé tegye! Ünnepeket és koncerteket rendez: színészeket szerződött, kirándulásokat arangiroz: szóval a vendégek nem unják magukat. A nyári saisonban tartott ünnepek fénypontját „a Kaiser u. Köniig fest“ képezte, a melyet királyiuk születésnapjának évfordulóján aug. 18-án rendeztek a Wörishofenben tartózkodó osztrákok és magyarok. Két napig tartottak az ünnepek ünnepélyes báladó isteni tisztelettel, koncerttel, színházzal, jótékony sorsolással és táncal összekötve még pedig oly nagy fényvel és lelkesedéssel a mi a jó bajorokat ha nem volnának oly jó lelkű nép — irigységgel tölthette volna el. Ez ünnepeken részt vettek az összes ott tartózkodó főhercegek és hercegek, a kik rendkívül jól találtak magukat a terített asztalok mellett vidáman eszevő vendégek közepett. A Királyiunkra és Luitpold bajor regenshercegre mondott köszöntöket állva hallgatta meg az összes publikum, a mire aztán felhangzott a hoch, éljen, zivio, evviva stb. (legerősebb természetesen az éljen volt — mert mi magyarok Wörishofenben szép számmal voltunk), a zenekar pedig a császár himnusz és a „Wacht am Rheine“-t játszotta.

Nem kisebb jelentőségű volt ránk magyarokra nézve aug. 20. Szt.-István király Magyarország patronusának ünnepe. A Wörishofenben tartózkodó magyarok a távo ban is kegyelettel áldoztak a Szt. király emlékének egyesülve lélekben az itthon levő honfitársakkal. Ünnepeles isteni tiszteletre gyűltünk össze 9 órakor a boldogult Kneipp templomába, a hol szt. mise közben evangelium után ünnepi szt. beszéd is volt még pedig magyar nyelven, a melynek tartására engem kértek fel az ünneplő magyarok. En boldognak éreztem magamat, hogy arról a helyről hirdethetem Szt. István érdemeit és buzdíthatam honfitársaimat vallásosságra és igazi honszeretetre, a honnan a boldogult Praelatus kormányozta nyáját ritka bölcseséggel. Ez ünnepeles isteni tisztelet jelen volt Státusunk alelnöke Kornis gróf és Lázár gr. is Beszterécéről. Sajnos, hogy a magyart gyűlölő kéz ezen ünnepeinkbe is zavarólag akart bele nyulni; 20-át megelőző nap estéjén ugyanis letépték a plakátot, a mely az ünnepeles isteni tiszteletre hívta fel a figyelmet. A gyanú románokra esik!

Sokan vannak, kik azt hiszik, hogy Wörishofen a boldogult Kneipp halálával megszűnt már gyógyulohely lenni! Azonban nagyon csalódnak! Igaz, hogy azoknak a kik megszokták az ő érdekes alakját látni és előadásait hallgatni azoknak nagyon hiányzik „ő“ — de egy olyan ki

nem lehetett oly szerencsés, hogy őt személyesen ismerhette volna, nem képes elgondolni, hogy itt valaha más állapotok lettek volna. Csak személye hiányzik, de minden az ő nevében történik, minden az ő nevéhez fűződik. S innen van az, hogy Kneipp halálával Wörishofenben semmi változás nem állott be, a fürdő vendégek ma is nagy számban érkeznek mit bizonyít ama körülmény is, hogy szept. 5-től 12-ig 172 érkeztek — a kura pedig folyik oly módon mint regen. A boldogult örökét ugyanis átvették tanítványai P. Reile az irgalmas barátok priorja és Dr. Baumgarten, a kik nagy szakavatottsággal és kitartással kezelik azt.

Ha mindeme körülményekhez hozzá számítjuk még azt is, hogy Wörishofenben a lakásviszonyok rendkívül kedvezőek, rendezettek és egészségesek — az élet pedig meglehetősen olesó — úgy egy esepont sem lehet csodálkozni, ha azok, kik egyszer Wörishofenben voltak annyira rajongnak és lelkesednek érte. Gondoljuk hozzá még ama példás életet és vallásosságot, a mi a bajor népet s így Wörishofent is jellemzi: akkor az eimondottak után a mai Wörishofen képe teljes.

Hogy mennyire rajongtak a boldogult Praelatusért azok, kik őt személyesen ismerték, misem jellemzi jobban mint a következő esemény. Szokásban volt ugyanis, hogy a boldogult életében az ő vezetése alatt a fürdő vendégek augusztus hóban kirándulást tettek Kneipp születési helyére Stefansriedbe — Otobenrer mellett. Kegyeletből ez idén is egy nagy társaság Dr. Baumgarten vezetése alatt aug. 24 én kirándult eme helyre; a ház azonban, hol a boldogult napvilágot látott s lelte küzdelemmel teljes ifjúságát — nem állott többé — tűzvész pusztította el, s csak körakás jelezte helyét. Eme kirándulók egyike azt indítványozta, hogy vegyék meg e telket, s emeljnek oda egy emléket. Ez indítványt nagy lelkesedéssel fogadták és azonnal 600 márkát gyűjtöttek össze. 300-al megvették a telket, s elhatározták, hogy kizárólag a kizáulók — a fennmaradt összeget kiegészítik annyira, hogy egy díszes emléket emelhessenek, a mely aztán örök időkig jelezze a nagy Kneipp születési helyét.

Sírhelyét most csak egys. erű kereszt jelzi az általa épített temető közepén a temető keresztje alatt — elárasztva virágok és koszorúk által, — de nem sokára tisztelőinek bőszes adakozása folytán — mert a nagy alak a ki dűsgazdag lehetett volna — szegényen halt meg — feláldozva összes vagyonát jótékonyági célokra, a melyek örök időkre fogják hirdetni nagy szívet és erős tiszta jellemét — egy díszes és impozáns emlék fog emelkedni a most még egyszerű sir hantjai felett!

Legyen emléke áldott s szelleme lebegjen mindig Wörishofen és a szenvedő emberiség felett!

Licentiatius.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

Bérmaút Hunyadmegyében.

Nézzétek az apostolok muukáját!

Egy főpap hivei közt! Isten kegyzsereinek, a Szentlélek hét ajándékának élő, törvényszerű bor-
dozója és osztogatója útnak indul, hogy felkeresse

azokat, kiknek lelki gondozását rábízta Krisztus, az egyház szegletköve; útnak indul azok közé, kiket soha sem látott, de kiket úgy szeret, mint édes övéit. Feláldozza a születés előnyével járó kényelmet, hogy ismeretlen vidékeken fáradozva lelkeket szerezzen az Ég számára; nem kiméli gyöngye testét, fáradhatatlanul tanít, ut, buzdít, prédikál a közzellevőknek, apostoli ihlettől áthatott levelekkel keresi fel a távoliakat; anyagi javakkal vigasztalja meg a szülőkölődöket. S mit kap viszonzásul mindezerért?

A mi az apostoli munka osztályrésze. Az a földből feljövő vadállat, melynek Szent János szerint „két szarva volt, hasonló a Bárány szarvához, de úgy szóla mint a sárkány“, a liberalizmus és szabadsághívó roszszakarátú gyanúsításokkal, rágalomokkal, gyalázásokkal ront neki, hogy elnémtsa és megsemmisítse. Valóban féktelen, eszevesztett módjára dühöng tehetetlenségében azért, hogy apostoli körleveleiben ki meri mondani azt, a mit minden igaz keresztény ember egyformán hisz és vall; el meri ítélni az istentelenség melegágyait a szabadsághívó és a Szentszék által kiátkozott liberalizmust.

De mi annál törhetetlenebbül ragaszkodunk Atyánkhoz, Főpásztorunkhoz, lelki vezérünkhez; s jól esik lelkünknek, hogy nemcsak mi papjai vagyunk, kik értjük és követjük vezérlő szózátát, hanem az igaz hívők, a nyájának, a farkasok gonoszságától ment katolikus nyájának legnagyobb része is velünk együtt érez, szeretetével rajongja körül püspökét, s minden „félülről jövő nyomás“ ellenére is avval a kitüntető lelkesedéssel fogadja, mely hagyományos módon nyilvánult egyházmegyénkben mindig, ha az *erdélyi püspök* hívei között megjelent.

E szeretetért üdvözljük a bunyadi espereskerület katolikusait, kik épen most, mikor az leginkább próbára van téve — most mutatják legbuzgóbban ragaszkodásukat Főpásztorunkhoz, az ő s így az egyház tanításához. A diadal úthoz hasonló bérmaútról különben az alábbiakban számol be tudósítónk.

* * *

Szeptember hó 25-én a délután 1/3 órai vonattal indult Gy-Fehérvárról bérmaútra, Erdély főpásztor, méltóságos és fido Majláth Gusztáv Károly gróf püspök úr Gergely Ignác székesegyházi kanonok, az elébe jött hunyad kerületi esperesi teendőkkel megbízott Janosó Ernő alesperes és Balogh József ceremoniarus urak kíséretében.

Már Alkenyérnél mint a megye határánál fogadta ünnepélyesen a főpásztort ms. Hollaky Arthur Hunyad megye érdemes alispánja tks. Fodor és Török főszolgabírákkal egyetemben. Piskitelep állomásánál a hátszegi küldöttség tisztelt Lány Gyula plebános vezetése alatt; Déván a szerzetes ház főnöke Rác Pál. Branyicskán a Jósika-család megjelenésével kedvesen lepte meg a főpásztort.

Maros-Ilyére megérkezve, melynek határánál Bornemisza Gyula báró úr atyjának nevében fogadta a kegyelmes urat, Goro Ede főszolgabíró lelkes szavakban fejezte ki azon nagy örömet, melyet Maros-Ilye minden rendű s rangú lakosságának szerzett a főpásztor megjelenése. Kegyes szavakban válaszolt ő méltósága mondván többek közt, hogy valamint a nap sugára kellemesen bevilágítja a természet minden egyes tárgyát: úgy világítja be az igazság napjának sugárzó kegyelme a legfényesebb módon a lelkeket; az Úr világságát obajtja közölni mindazokkal, kik az Urat szeretik. Innen kocsikon gyorsan Maros-Ilye díszkapujához ért a menet, a hol az „Isten hozott“ feliratot Höhn Károly szolgabíró úr tolmácsolta lelkesülten; mire a főpásztor kegyes szavakban örömet fejezve ki, köszönte a díszes fogadtatást. A templom kapujánál meg Szigeti Gyula lelkész úr fogadta egyházi díszben átadván a templom kulcsait.

A rendes egyházi szertartás után kijelentette a főpásztor úr a nagy számban megjelent hívek és nevelők előtt főpásztori útjának célját. A holtakról való megemlékezés, a temető látogatás igen kegyelmes hatást gyakorolt már a felémlelőskor. — Miután a templomban minden rendre megvizsgált a szép rend és tisztaság fölött teljes megelégedése fejezvé ki, a plebániai lakban fogadta a kegyelmes úr a tisztelgők díszes sorát: az egyház tanácsot a plebános vezetése alatt, a görögkeleti esperes urat, az izraelita hitközség képviselőjét, a gondnoknokság és tanítótestületet: a közigazgatás személyzetét.

26-án reggel 8 órakor vette kezdetét az istentisztelet a főpásztor úr miséjével, mire a lelkész beszédje következett és — a bérmaútra befejeződött a püspök úrnak úgy a bérmaútról, mint a bérmaútról intézett főpásztori intelmével. Itt 33 bérmaútról meg. Istentisztelet után az iskolát látogatta meg a hol, mint a gyermekeknek igazi barátja a gyermekek szívét teljesen megnyerte s többekhez a kátéból kérdéseket intézett. Tizenkét óra levén már, az iskolából kijött és a parochia kertjébe vonult a főpásztor, hol Jósika báró és Lázár Arpad országos képviselő urakkal társalgott. Nem sokára a Bornemisza család vendégei voltak ebéd, a melynél a bárónő mint a ház úrnője kitüntető szíveséget tanusított a főpásztor és kísérete iránt, mit a főpásztor úr egy esendes pohárköszöntésben viszonzott.

Ebéd után vécsernyekor gyóntatott ő méltósága. Vécsernye után a temetőbe ment és a holtakért előirt ájtatóságot végezte. Haza jövet látogatást tett a báró családnál. Visszajövet megvizsgálta a plebániai ügyvitelt, mit a legnagyobbról talált. Vacsora után kiki szállására vonult.

Reggel 8 órakor Dobrára indult a főpásztor úr kíséretével Goro Ede főszolgabíró vezetése alatt. Dobra határánál Kriszta József körjegyző fogadta tíz társával a dobraiak nevében. Nevettető incidensül szolgált egy jó öreg tehetetlen iparkodása az út szélén elhelyezett mocsárágyú első-tési szándékával. A felállított díszkapu tetején kereszt alatt „Isten hozott szeretett főpásztorunk“ felirás díszelt. Valóban megmutatták a dobraiak ngs Lázár Arpad országos képviselő és főgondnokkal élükön, hogy ők egytől-egyig szeretik a püspök úr ő méltóságát, mert akár a fogadó beszéd szavait, mely Arpad barátom híthű kebeléből ömlőve ömlött, akár még a legkisebb kunyhó ablakában is elhelyezett gyertyalángok világítását vesszük figyelembe, mindenütt ékesen és

szépen nyilvánult a lelkesülés. Ft. Miske Gyula lelkész szép szavakban tolmácsolta a pusillus grex igazi örömét a főpásztor látogatása fölött; mire azt válaszolta ő méltósága, hogy habár kevesen vannak a választottak, a pusillus grex ragaszkodó szeretete igen jól esik, mert nem a nagyszám közönyössége, hanem a kevés jók érdeklődése teszi boldoggá főpásztori szívét.

A tisztelgések sorát usgos Lázár Arpád főgondnok úr nyitotta meg a dobrai róm. kat. hívő férfiakkal jelenvén meg a főpásztor úr előtt és ékes szavakkal tolmácsolta a hitközség érzelmeit.

A görögkeleti papságból Pakurar Simon vezetése alatt 9-en jelentek meg tisztelni az erdélyi püspök úr előtt és Concordia parvae res crescent, discordia maximae dilabuntur jellegével román nyelven igen ékes üdvözlő beszédet mondott. A főpásztor magyarul válaszolt a Krisztus iránti közös szeretetet említvén fel, melyben minden keresztény embernek egyesülni kell. Aztán jött a község előjárósága Herberg György főbíró ural élükön. Szent mise után, a mely reggel 9 órakor kezdődött miatt a helybeli nők és férfiak vegyes kara igen jól énekelt, a szent beszédet a helybeli lelkész Miske Gyula a hit alapjáról tartotta felkérvén a főpásztor urat, hogy jelentkező hivat a Jézus Krisztus szent hitében erősítse meg apostoli hatalmával a bérálás szentségének feladása által. 38 bérálkozott meg.

A plebánián tartott ebéd alatt a helybeli lelkész a főpásztort elvette, ő Méltósága megköszönvén a jó kívánatokat a főgondnok usgos Lázár Arpád urat köszöntötte fel, ki mint jó katolikus magasztos példát adott azzal, hogy ő is jelen alkalommal felvette a bérálás szentségét. Délután az iskolát látogatta meg. Aztán a temetőbe ment kocsin és az ájtatos szertartás végzetével szivreható, könyvet ontó szent intelmét tartotta meg a megjelent nagy sokaság előtt. Ezután látogatást tett a helybeli gr. keleti vicariusnál. Este a képviselő úr vendége volt személyzetével együtt a főpásztor és szeretetteljes modorával mindenkit lebilincsel. A pompás vacsora után a Lázár-féle parkban az öreg fa alatt igen kedvesen társalgott a szellemes úri esaláddal. 28-án már 6 órakor a gyóntató székben ült, miséjén meg áldoztatott. Mise után az iskolás gyermekek éljenése mellett a Bornemissza-család kocsiján, kíséretével Branyicskára indult úgy d. e. fél tíz órakor.

A branyicskai látogatás az esperes által mondott szent misével vette kezdetét, melynél Bornemissza Gyula báró ministrált. A szives fogadtatás, melyben a főúri család ő Méltóságát részesítette igaz szívből fakadt és azon tisztelből, mely a jeles családot vallásos érzetével főpásztorához mindenha vonzotta és vonzza ma is, mely vonzalmat kegyes szavakban köszönt meg a családnak a kápolna oltárától főpásztori áldása kíséretében. Ezalatt Barcsay Kálmán és Maksai László Hunyadmegyében és azontúl is előnyösön ismert úri vendégek érkeztek a hitű Jósika családhoz, kikkel egyetemben a díszes úri ebédet elköltötte püspök úr ő Méltósága igen szívélyes koccintással köszöntvén a házi urat és nejét. A gyönyörű park terebélyes fái alatt csoportokban költötte el a feketét az úri társaság, megbeszélve a Déván történeteket, mikről később bővebben, most csak annyit említek fel, hogy a bérmaít főpásztori diadalút lett: a szeretet győzött a szenvedélyen. — Isten velünk.

Egy óra az Oltáriszentség előtt.

Midőn f. é. aug. 27 én Gyula-Fehérvárt tartott eucharisztikus gyűlésen a papi exercitium nagytudományt moderátor P. Schlick S. J. a Szentségimádó papok társulatát ismertetve, a jelen volt 112 papi hallgató legnagyobb lelkesedéssel tette magáévá ezen társulat magvonosítását: ámda a kegyelmes Főpásztor megtiltotta, hogy senki ezen meghatottságában ne jelentkezzék az unjonnan kinevezett egyházmegyei igazgatónál beiratkozás végett, hanem csak par hét letelte után — ha már kipróbálta a kötelesség terhét: egy órai elmélkedést az oltáriszentség előtt — és ezt könnyűnek vagy plane édesnek találta — iratkozzék be az adorator papok boldog seregébe.

Ez óta már nehány hét eltelt. Talán már többen jelentkezték is a nagyságos igazgató úrnál; sokan talán még haesítálnak az egy órai meditatio miatt. Azt hiszem, hasznos szolgálatot teendek, ha egyetmást erre nézve közlök e becses lap hasábjain a már beiratkoztak bővebb tájékozása s a haesítőök buzdítására.

Az adoráló papok társulata tagjainak legelső kötelességük, hogy hetenkint egy szabadon választott, teljes órát félbeszakítás nélküli töltésnek elmélkedő imádságban a legméltóságosabb oltáriszentség előtt. Ezen elmélkedő adorálásra a hétnek bármely napja és bármely — éjjeli v. nappali — órája választható, mindazonáltal igen ajánlatos, hogy vagy a csütörtök — v. péntek délutáni alkonyban szenteltessek erre egy óra. Az elmélkedés térdeaulva végezendő.

Midőn az Úr Jézus előtt ieterdelünk, legelőször is a közgyónás által bánatot keltve szívünkben, felindítjuk magunkban a hit, remény és szeretet indulatait: azután az elmélkedő adoráláshoz fogunk.

E végre használhatjuk a szt. István társulat által kiadott Lignori Alphons oltári szentség látogatási könyvét; Kempis T. könyvének az oltáriszentségre vonatkozó IV. szakaszát; Jézus sztséges nevének litániáját, az Oltári szentségről szóló litániát, szt. olvasót stb. csak a főszűly a meditatoria fordítandó. — Mert nem elég csak egy óráig azokat olvasni, vagy imákat recitálni, hanem — ha az emittet segédeszközök bármelyikét is használjuk az adorálásnál: teljesen bele kell merülnünk akár a litánia egyes kéréseibe, akár az olvasó egyes imáiba úgy, hogy mindezeket az Oltári szentségben jelenlevő Jézus Krisztusra vonatkoztatva az egy órát Vele bensőség társalgotva töltjük el. Ha tehát pld. valaki az Officiomot akarja az adoratio alatt elvégezni, nem volna elég azt recitálni, hanem minden egyes szót meditandó kell kimondania. Ilyenkor az Officiomot és olvasót is kezdjük in unione cum Domino in Ssmo, s mondjuk lassan, mindig szemelött tartva az eucharisticus Jézust, főleg a Glóriának éberszűk fél magunkban a hála, imádás és kérés indulatát. Kik már az elmélkedésben jól előhaladtak, a „Mi Atyánk“ 7. kérése és a Hiszekegy 12. ágozata fölött is igen hasznosan és üdvösen elmélkedhetnek. Ime mennyi a tárgy, mely anyagi szolgálhat az elmélkedő adorálásra! Hát meg maga az eucharisztikus Jézus — ha már vele beszélni tudunk — mennyi üdvös gondolatokat önt elménkbe, mennyi fénynyi deríti fel lelkünket és mily lángra lobbantja jéghideg szívünket! Igmen veni mittere in terram, et quid volo, nisi, ut accendatur. Így teljesíthető az egy órai elmélkedő adorációs.

Ezen kötelesség első látszatra nehéznek tetszik, de a buzgóság csakhamar könnyűvé és édessé teszi. — Mielőtt ezen társulatba beléptem volna, már naponta gyakoroltam az adoratiót; és most ezen egy órai elmélkedés, a többi adoratio között úgy tűnik ki, mint a hét napjai közt a vasár — vagy ünnepnap. Ünneplésebb hangulat, bensőbb fény tölti el a lelket, mennyei lelkesedés száll a szívébe anuak tudatára, hogy ő most az anyagi karok és az egész világ gon elterjedt adoráló papokkal együtt imádja a szeretet Is tenét a szerény kenyér színe alatt! . . . Kimondhatatlan ezen érzet hatása !!!

Azonban ezen kötelezettség meg van könnyebbitve a hitoktatók és tanárookra nézve, kik az imaóra felét a breviarium elmondására fordíthatják. Ugyanezen privilegiummal élhetnek a lelkészek is, kik rendes teendőiken kívül még, 12—15. hittani órával vannak terhelve. — A gyengék, bete geskedők apostoli engedéllyel imaórájukat a sekrestyében vagy otthon is megtarthatják.

Minden adoratio teljes bücsuval van összekötve, esak-hogy evégett multhatatlanná égnie kell az örök lámpának. — És erre nem is kell nagy gondot fordítanunk, ha a gyula-fehérvári eucharisticus gyűlésen püspök úr ó méltósága által ajánlott Guillon-féle készüléket alkalmazzuk a templom lámpájára. Ezen készülék megszerezhető Grätzel Sándornál Bécsben (Wien, I. am Lugeck, N. 3.) A készülék ára egy évi hozzávaló bélével együtt 4 frt. 40 kr. Az ily készülékben az olaj 8—10. napig folytonosan ég. Egy évre elegendő 40 kg. reepe olaj a 40 kr. 16 frt. Minden más kísérletezés valamint a még sok helyen használatban levő mécses is csak idő, pénz és olajvesztégetes ohajtott eredmény nélkül. Aki igazán, lelkéből akarja — amint kell is minden papnak akarnia, hogy a Sanctissimum előtt folyton égjen az örök-szeretet jelképe, az örök lámpa, az egy percig sem nélkü-lőzheti a Guillon-féle készüléket, még sajátjából is megszerez-i azt. — Egő olajról vagy a templompénztár, vagy ahol ez szegény, gondoskodni fognak a hívők. Csak meg kell velők értetni: miért kell égne e lámpának, és a tejszegényebb anyóká sem tagadja meg filléréit, ez örök fény ápolására áldozni.

Végül még valamit a libellusokról. Tudvalevőleg, min-den pap, ki a Sacerdotum Adoratorum Congregatiojába be-áll, egy felvételi kis képet és úgy nevezett libellus adora-tionist kap. Az első a beiratási számot és a társulat szabá-lyait tartalmazza; a második pedig minden hóban kellőleg kitöltve, beküldendő az egyházmegyei igazgatóhoz. Ez pe-dig külfeltek a következőképen: A libellus első oldalának homlokán levő No. után oda irandó a felvételi szám a jel-zett képecskéről; alább a libellus bal- és jobb oldalán egy hónap napjai vannak, melyek közül azon napokra, mikor az imaóra tartatik egy $\frac{1}{2}$ festendő: azon hóban pedig, mikor a társulati mise végezetik, a végzés napjára kettős $\frac{1}{2}$ te-endő. A hó végén aztán az adoráló kitölti a libellus belső észét is, oda írva nevét, hivatalát, plebániáját, az egyház-megyét és országot. A libellus hátsó lapjára különféle jó szándékokat, lelképásztori gondokat, lelki-tesztí szükséglete-ket lehet a tagtársak imáiba ajánlani. Ezen libellusok így kitöltve, az országos igazgató által Párizsba küldetnek, hol a központban egy hónapig in conspectu SSmmi helyezettnek el és a jó eucharisticus atyák ezen jámbor szándékokra imádkoznak és áldoznak. Ki merne kételkedni azok meg-hallgatása felől?

Mindezek azon papoknak, kik már a „Congregatio Adoratorum Sacerdotum“-ba beiratkoztak útmutatóul, azok nak pedig, kik még becsatlaknak, tájékozással szolgálhatnak.

A nyerhető bücsukat, privilegiumokat nem említettem fel, mivel a már beiratkozott tagok felvételi lapjaikon mind-ezekről tudomást vehetnek; más paptársaimhoz pedig ezek megnyerése végett bezáró szavaimat intézem:

Venite, Magister adest et vocat vos! Egy adorator.

KÜLÖNFELÉK

— **Kinevezettek:** Strihó Lipót és neje szül. Lonsárics Emilia a korondi népiskolához tanítónak illetve tanító-nőnek. — Gyuresovác Károly kántortanítónak, neje szüle-tett Balázsy Mária tanítónőnek; — Pánczél József segédkán-tor tanítónak Gelenezére.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Pál Antal.
Szerkesztőtársak: Bálinth György, Péter János dr., Vass Albert, Zlamál Ágoston.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulaféhevárt.

— **Mai számunkhoz** mellékeve Purger Ker. Já-nos grödeni jó hírű oltárkészítő vállalatát dícsérő bizonyít-ványokat, csatoljuk az árjegyzéket is.

Bizonyítvány.

J. B. Purger Grödeni (Tirol) oltárkészítő cég, Templo-munkban, Szepes-Teplitzben (Felső-Magyarország), a Szt. Háromság számára egy magas oltárt, továbbá két oldaloltárt és egy gót stíli szószecket készített.

Ezen munkánál Purger úr cégének: jó hírnevét fényye-sen beigazolta és dícsérő nyilatkozatokat tennék annyival inkább is felesleges, mert az egész munka mesteret dícséri.

A Szepes-teplitzi (F.-Magyarország) hitközség ezért tel-jes megelégedését és elismerését fejezi ki és Purger urat Grödenben a ft. papság és templomi előljáró urak figyel-mebe legmelegebben ajánlja. Megjegyzendő, hogy az oltár és a szószecek egyes részei számozva voltak, úgy, hogy azok felállítására hihetetlen könnyűséggel történhetek helybeli asz-talosos által.

Szepes Teplitz (Felső-Magyaror-zág), 1894. január 31
Andréidesz János plebános
Andréidesz György plebános.

— **Pályázat.** Az erzsébetvárosi örm. szert. róm. kat kántori állomas betöltésére október 24-ig pályázat nyitattik. Jövedelme: tisztességes lakás félhold területű kerttel és ud-varral, a városi pénztárból 168 frt az egyháztól 202 frt, misenapból, átalány 60 frt, segélyző alapból 70 frt, évenként 4 öl tűzifa a raktáron és temetési stóla a helyi szokás szer-int. A pályázók jó viseletükről szóló bizonyítványokkal el-látott folyamodványukat október 24-ig beküldeni s ezen idő alatt a próbán résztvenni sziveskedjenek. Erzsébetvár s. 1897. szept. 28. Ávedik Lukács főesperes-plebános.

— **Pályázat.** A csikaszécsi rk. tanítói és segéd-kántori állásra ezenel pályázatot hirdetek. I. Jarandóságai: 400 azaz négyszáz forint készpénz a község pénztárából, 10—15 frt stolaris jövedelem, 1 terü tűzifa, 2 szobaés kamrából álló lakás. II. Kötelezése: az 1—2 osztályosok és ismét-lők tanítása, a segédkántori teendők végzése. Pályázni szá-n-dékokat kellően fölszerelt kérsüket f. évi október 24-ig alulírtok sziveskedjenek beküldeni. Csik-Csatóság, 1897. szept. 26. Bálint Lajos plebános, iskolaszécsi elnök.

— **Pályázat.** A csikmenasági róm. kath. kántortan-ítói állomásra pályázatot hirdetek. I. Hivatalos felvétel szerint megállapított jövedelme: 446 frt. 31 kr kepe és járulékokból. Uri lakás, pince, jó karban levő gazdagsági épületek, szép gyümölcsös, veteményes kert stb. II. Kötele-ségei: kántori és tanítói teendők végzése. Pályázati hatá-r-idő: október 15 bezárólag. — Személyes megjelenés és pró-bátétel megkívántatik. Képezdét végzett ifjak is pályázhat-nak. Csik-Menaság, 1897 szeptember 23. Antal József plebános, egyh. tanácsi és iskolaszécsi elnök.

Szerkesztői üzenet.

Cz. G. Boicsa. „Kéziratokat nem adunk vissza“, ez áll lapunk első oldalán.

Kiadóhivatali üzenet.

F. J. Hátszeg. Nem tudhattuk állandóbb tartózkodási helyét. Ez az első reklamálás különben is.

Pénztári üzenet.

Többeknek: A hirdetés egyszeri közlésének díja 1 frt. 30 kr. előleges beküldéssel. Ha a pénzt előlegesen be nem küldik nem fogjuk közölni.

Oláh Antal Sz.-Keresztúr. A küldött összeg a pályázat egyszeri közléseért épen elég.

F i g y e l m e z t e t é s : Kérjük a tagsági és elő-fizetési díjakat!